

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА

Факультет гідрометеорології і екології
Кафедра агрометеорології та агроєкології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор
з науково-педагогічної роботи
_____ Майя НІКОЛАЄВА
« ____ » _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗЕМЛЕУСТРІЙ

Рівень вищої освіти
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма

перший (бакалаврський) рівень
19 Архітектура та будівництво
193 Геодезія та землеустрій
Землеустрій та кадастр

Робоча програма навчальної дисципліни “Землеустрій” Одеса. ОНУ. 2024. 13 с.

Розробник: **Н.В. Данілова**, кандидат географічних наук, старший викладач

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри агromетeорології та агроекології

Протокол № 1 від. “30” серпня 2024р.

Завідувач кафедри _____ (Оксана ВОЛЬВАЧ)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП/ОНП «Землеустрій та кадастр»

_____ (Наталія ДАНІЛОВА)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету гiдрометeорології і екології

Протокол № 1 від. “13” 09 2024р.

Голова НМК _____ (Ангеліна ЧУГАЙ)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри агromетeорології та агроекології

Протокол № 1 від. “28” серпня 2025р.

Завідувач кафедри _____ (Оксана ВОЛЬВАЧ)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри агromетeорології та агроекології

Протокол № _____ від. “ _____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: Всього кредитів – 4 змістових модулів – 2 ІНДЗ* – не заплановано	Галузь знань 19 Архітектура та будівництво Спеціальність 193 Геодезія та землеустрій Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Обов'язкова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		<i>4-й</i>	<i>5-й</i>
		<i>Семестр</i>	
		<i>7-й</i>	<i>10-й</i>
		<i>Лекції</i>	
		30 год.	8 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		30 год.	10 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		60 год.	102 год.
Форма підсумкового контролю: іспит			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є формування знань про основні положення землеустрою, порядок здійснення землеустрою, зміст землеустрою, а також про методику проведення землеустрою на базовому, регіональному і загальнодержавному рівнях.

Завданнями дисципліни є: підготовка землевпорядника-науковця до розуміння і практичного використання набутих знань з проблем землеустрою в практичній діяльності та науковій роботі.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетенностей**:

Загальні компетентності

СК03. Здатність застосовувати нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали у професійній діяльності.

Очікувані програмні результати навчання (РН):

РН04. Знати та застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали в сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузей.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати: визначення термінів в землеустрої; об'єкти, суб'єкти та систему землеустрою; зміст, завдання та призначення землеустрою; принципи землеустрою; роль і місце землеустрою в системі розвитку суспільних та земельних відносин, організації раціонального та ефективного використання земель; закономірності розвитку землеустрою в Україні, його структура та розподіл; рівні здійснення землеустрою та види землевпорядної документації, стадії землевпорядного проектування; особливості землеустрою в різних галузях народного господарства.

вміти: дати оцінку стану використання та охорони земель на місцевому і регіональному рівнях; - дати науково-обґрунтовану оцінку організації проведення земельної реформи, розвиток земельних відносин в умовах ринкової економіки; виконувати роботи з перерозподілу земель між різними категоріями землекористувачів і землевласників, застосовувати знання щодо сталого землекористування; визначати цільове (функціональне) призначення об'єкту землеустрою та його правовий режим.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Основи землеустрою

Поняття, мета і завдання землеустрою. Основні етапи розвитку землеустрою. Зміст та принципи землеустрою. Основні терміни і визначення системи землеустрою.

Тема 2. Законодавче забезпечення землеустрою в Україні та світі. Державні стандарти, норми і правила у сфері землеустрою

Правова основа землеустрою. Державні стандарти, норми і правила у сфері землеустрою

Тема 3. Поняття земельної ділянки

Визначення земельної ділянки. Право власності на землю. Підстави набуття прав на землю. Формування земельних ділянок.

Змістовий модуль 2.

Тема 4. Земельний фонд країни основа держави.

Особливості земельних ресурсів у порівнянні з іншими засобами виробництва. Структура земельного фонду України.

Тема 5. Організація території в межах населених пунктів та ОТГ.

Населення, системи і форми розселення. Види населених пунктів. Місто як земельно господарська система. Взаємозв'язки землевпорядної та містобудівної документації.

Тема 6. Особливі властивості земельних ресурсів в землеустрої.

Властивості землі, які враховуються при землеустрої. Характеристики просторових умов і як вони впливають на використання землі. Показники рельєфу та його дія на сільськогосподарське виробництво. Просторовий і природний покрив. Кліматичні, гідрогеологічні і гідрографічні умови для організації раціонального використання земель.

Тема 7. Оцінка ефективності проектних заходів землеустрою.

Показники соціального, екологічного та економічного обґрунтування.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Основи землеустрою	20	5	5			10	20	1	1			15
Тема 2. Законодавче забезпечення землеустрою в Україні та світі. Державні стандарти, норми і правила у сфері землеустрою	20	5	5			10	20	2	2			20
Тема 3. Поняття земельної ділянки	20	5	5			10	20	1	2			16
Разом за змістовим модулем 1	60	15	15			30	60	4	5			51
Змістовий модуль 2.												
Тема 4. Земельний фонд країни основа держави	20	5	5			10	20	1	1			15
Тема 5. Організація території в межах населених пунктів та ОТГ	20	5	5			10	20	2	2			20
Тема 6. Особливі властивості земельних ресурсів в землеустрої	20	5	5			10	20	1	2			16
Разом за змістовим модулем 2	60	15	15			30	60	4	5			51
Усього годин	120	30	30			60	120	8	10			102

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин (ДФ)	Кількість Годин (ЗФ)
1	Виготовлення плану території землекористування. Складання поконтурної відомості і експлікації земель	5	1
2	Рельєфні умови території землекористування	5	1
3	Складання картограми еродованості земель	5	2
4	Складання картограми агроекологічної придатності земель.	5	2
5	Аналіз і оцінка земельного фонду землекористування	5	2
6	Еколого-економічна ефективність проектних рішень впорядкування території сівозмін.	5	2
Разом		30	10

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

(не передбачено)

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ.

(не передбачено)

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва теми	Кількість годин (ДФ)	Кількість годин (ЗФ)
Суть, складові та функції системи землеустрою	6	10
Земельні перетворення в сучасній Україні	6	11
Правова основа землеустрою.	6	10
Державні стандарти, норми і правила у сфері землеустрою	6	10
Вилучення і надання земельних ділянок. Встановлення (відновлення) на місцевості меж земельних ділянок.	6	10
Категорії земель. Класифікація угідь. Земельний фонд України у складі світових земельних ресурсів та сучасний стан його використання.	6	10
Зарубіжний досвід регулювання використання земель населених пунктів	6	10
Правове забезпечення зонування земель. Загальні принципи зонування земель	6	10
Економічні і соціальні умови, які враховуються при землеустрої.	6	10
Зв'язок землеустрою з планами економічного і соціального розвитку села. Склад і види землевпорядних робіт	6	11
Разом	60	102

До самостійної роботи відноситься:

- підготовка до лекцій і практичних занять;
- підготовка фіксованих усних доповідей з відповідної тематики практичних занять.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання спрямовані на ефективне розв'язання навчально-професійних завдань:

Метод проблемного викладення навчального матеріалу.

Пояснювально-ілюстративні методи: лекція, пояснення, самостійне опрацювання літературних джерел, робота з електронними конспектами лекцій та презентаціями, опрацювання наукових публікацій.

Наочні: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), презентація результатів власних досліджень

Практичні: виконання індивідуальних завдань тощо.

Методи формування і стимулювання пізнавальної діяльності: навчальні дискусії.

10. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Засоби діагностики якості освіти включають в себе поточний, періодичний та підсумковий контроль.

Поточний контроль: усний контроль: індивідуальне і фронтальне опитування, захист рефератів/презентацій, доповідь; письмовий контроль: оцінювання якості виконання самостійної роботи за темами;

Періодичний контроль: тестовий контроль: оцінювання контрольних робіт за змістовими модулями (можливо тестування, контрольне опитування).

Підсумковий контроль: іспит

Критерії оцінювання результатів навчання:

Оцінка за національною шкалою та відсоток від максимальної кількості балів	Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Здобувач освіти
Відмінно (90-100% від максимальної кількості балів)	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення,	Глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу;

	вільно оперувати фактами та відомостями.	проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре (75-89% від максимальної кількості балів)	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	правильно вирішив більшість розрахункових/тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання
Задовільно (60-74% від максимальної кількості балів)	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Не задовільно з можливістю повторного складання (35-59% від максимальної кількості балів)	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.

1. Земельним кодексом України та Законом України «Про землеустрій» визначено, що землеустрій – це...
2. Генеральне межування проводилось у...
3. Наділення землею селян відбулось у...
4. Столипінська аграрна реформа проводилась у ...
5. Скасування приватної власності на землю проводилось у ...
6. Види робіт із землеустрою - ...
7. Діяльність у сфері землеустрою – ...
8. Документація із землеустрою – ...
9. Емфітевзис – ...
10. Земельна ділянка – це...
11. Межування земель – це ...
12. План земельної ділянки – це ...
13. Право власності – це ...
14. Право власності на землю – це ...
15. Право постійного користування земельною ділянкою – це ...
16. Право оренди земельної ділянки – це ...
17. Стале землекористування – це ...
18. Суперфіцій – це ...
19. Цільове призначення земельної ділянки – це ...
20. Суб'єктами землеустрою є: ...
21. За своїм цільовим призначенням землі поділяються на такі основні категорії:..
  22. Згідно ст. 18 ЗКУ до земель України належать ...
  23. До земель сільськогосподарського призначення належать: ...
  24. Землі природно-заповідного фонду – це ...
  25. До земель оздоровчого призначення належать ...
  26. До земель рекреаційного призначення належать ...
  27. Прибережні захисні смуги встановлюються по берегах річок та навколо водойм уздовж урізу води (у меженний період) для малих річок, струмків і потічків, а також ставків площею менш як 3 гектари шириною ... ..
  28. Прибережні захисні смуги встановлюються по берегах річок та навколо водойм уздовж урізу води (у меженний період) для середніх річок, водосховищ на них, водойм, а також ставків площею понад 3 гектари шириною ...
  29. Прибережні захисні смуги встановлюються по берегах річок та навколо водойм уздовж урізу води (у меженний період) для великих річок, водосховищ на них та озер шириною ...
  30. Землі індустріальних парків належать до земель промисловості і створюються на земельних ділянках площею ...
  31. До земель морського транспорту належать землі під: ...
  32. До земель річкового транспорту належать землі під: ...
  33. До земель авіаційного транспорту належать землі під: ...
  34. До земель трубопровідного транспорту належать ...
  35. До земель міського електротранспорту належать ...

36. Розселення населення – це ...
 37. Поселення – це ...
 38. Місто – це ...
 39. Село – це ...
 40. Селище – це ...

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	
10	10	10	10	10	10	100
Контрольна робота за змістовим модулем 1 – 20			Контрольна робота за змістовим модулем 2 – 20			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13.МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

1. Данілова Н.В. Землеустрій: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ. 2023. 130 с.
[URL:http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/12534](http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/12534)
2. Данілова Н.В. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Землеустрій» для студентів денної та заочної форми за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій», рівень вищої освіти бакалавр. Одеса, ОДЕКУ, 2023, 43 с.
[URL:http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/12416/1/Danilova%20NV_Zemleustriy_MV_2023.pdf](http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/12416/1/Danilova%20NV_Zemleustriy_MV_2023.pdf)

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Анопрієнко Т.В. Конспект лекцій з дисципліни «Землеустрій» (для студентів денної та заочної форм навчання напряму підготовки 6.080101 – Геодезія, картографія та землеустрій). Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. 63 с.
2. Третяк А.М., Землевпорядний процес: навчальний посібник. Херсон: Олдіплюс, 2018. 276 с.
2. Третяк А. М. Теоретичні засади землевпорядного процесу: [монографія] / А. М. Третяк, Й. М. Дорош, Р. А. Третяк; під заг. ред. А. М. Третяка. Херсон: ОЛДІПЛЮС, 2017. 268 с.

Додаткова

1. Дроздяк М.В., Казьмір П.Г. Просторова організація агроландшафтів: Навч. посібник. Львів. 2007. 185с.
2. Добряк Д.С. Концептуальні засади розвитку землеустрою. Землевпорядкування. 2001. №1. С. 31.
3. Казьмір П.Г., Казьмір Л.П. Землевпорядне проектування. Організація угідь і сівозмін та упорядкування території сівозмін: курс лекцій. Львів: ЛДАУ. 2007. 97с.
4. Добряк Д.С., Канаш О.П., Бабміндра Д.І. та ін. Класифікація сільськогосподарських земель як наукова передумова їх екологічнобезпечного використання. Київ : «Урожай». 2007. 464 с.

15.ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Конституція України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Tex>
2. Верховна Рада України (Офіційний сайт). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> 12. Головний правовий портал України. URL: <http://search.ligazakon.ua>
3. Офіційний сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру. URL: <http://land.gov.ua/usi-novyny.html>
4. Земельний кодекс України: прийнятий 25.10.2001 № 2768-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 3-4. Ст. 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
5. Про землеустрій: закон України від 22.05.2003 № 858-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003.№ 36. ст. 282. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>
6. Про державний земельний кадастр: закон України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>
7. Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність: закон України.

Відомості Верховної Ради України. 1999. № 5-6. ст. 46. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/353-14#Text>

8. Про регулювання містобудівної діяльності: закон України. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 34. ст. 343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>

9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо дерегуляції господарської діяльності з проведення робіт із землеустрою та землеоціночних робіт: закон України. Голос України від 03.11.2012 № 208. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5394-17#Text>

10. Про оцінку земель: закон України. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 15. ст. 229. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15#Text>

11. Про державну експертизу землепорядної документації: закон України. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 38. ст. 471. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1808-15#Text>